

АКТУАЛЬНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Н.О.Земко

Україна, м.Бердянськ, Бердянська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 4

Важливими етапами на шляху українського суспільства до демократичної консолідації є виховання толерантності, поваги до прав людини, вміння долати стереотипи, знаходити компроміс. Необхідно, щоб громадяни знали свої права і обов'язки, були впевнені, що можуть впливати на зміни в суспільстві, дотримувались закону, мислили критично і незалежно.

Громадянська освіта – це вимога часу, тому розвиток та вдосконалення її системи є актуальним завданням для всіх демократичних країн. Багатий досвід громадянської освіти накопичено в умовах зрілих демократій Великої Британії, США, Канади, Франції, Італії, Нідерландів та інших, де створено різноманітні підручники, розроблено навчальні курси, діють науково-методичні центри, налагоджено відповідну підготовку та перепідготовку вчителів.

Певний досвід у цій галузі має й Україна. Сучасна українська педагогіка спирається на багату спадщину, на кращі традиції у вихованні громадян. Протягом останніх років у нашій країні вжито чимало заходів у впровадження системи громадянської освіти: випущено експериментальні підручники, які нині проходять апробацію, у загальноосвітніх школах діють експериментальні майданчики, проводяться конференції та семінари, Академією педагогічних наук України розроблено проект концепції громадянського виховання.

Школа, як осередок громадянської освіти, має сприяти розвитку демократичної політичної культури, формуванню громадянської компетентності, політико-правових знань, політичних умінь, гідності та відповідальності молодих людей, усвідомленню і визнанню ними демократичних принципів життя та пріоритету прав людини.

Мета громадянської освіти – сформувати особистість, якій притаманні демократична громадянська культура, усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її громадянською відповідальністю, готовність до компетентної участі у житті суспільства.

Завдання громадянської освіти:

надати молодому поколінню знання про світові демократичні здобутки та особливості становлення демократії в Україні;

сформувати мотивацію та основні вміння, необхідні для відповідальної участі у громадсько-політичних процесах, критично-конструктивне ставлення молоді до життя суспільства;

сприяти становленню активної позиції громадян щодо реалізації ідеалів і цінностей демократії в Україні;

створити умови учням щодо набуття досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та комунікативної взаємодії.

Певні демократичні та громадянські цінності діти засвоюють, беручи участь у повсякденному житті школи, спільноти, громади. При цьому школа може виступати як модель світу дорослих. Практичною школою демократії для учнів має стати учнівське самоврядування. Воно формує навички проведення передвиборчих кампаній, участі у виборах, розробки і реалізації власної політичної програми, апеляції до владних структур з метою захистити свої права, ефективної взаємодії з владою. Органи учнівського самоврядування мають ініціювати розробку кодексу поведінки учня, його демократичне обговорення і подальше чітке дотримання, здійснюючи тим самим правову підготовку учнів, вести пошук ефективних шляхів співпраці зі шкільною адміністрацією.

Ефективна громадянська освіта можлива лише за умов створення демократичного клімату в самій школі. Стиль спілкування, зокрема між адміністрацією та вчителями, має бути для учнів практичним прикладом толерантності, взаємоповаги, відкритості, демократизму. Вчитель повинен поважати людську гідність учня, його право на власну думку, заохочувати відкрите обговорення та демократичне прийняття рішень. Необхідно залучати до співпраці зі школою батьків, культивувати серед них демократичні цінності та традиції.

Громадянська освіта може бути ефективною лише за умов створення широкого культурного контексту, причетності всього суспільства до справи утвердження демократії, надання вихованцям прикладів ефективної громадянської дії, тому до справи громадянської освіти доцільно залучати широкі кола громадськості, громадські організації, родини, засоби масової інформації, громади за місцем розташування школи.

Література:

1. Кириленко С.В. Коментар до проекту Концепції громадянської освіти та виховання в Україні/ С.В.Кириленко//Директор школи, 2013. - № 10.
2. Матеріали V Міжнародної конференції з питань патріотичного виховання молоді (04-05 грудня)/Запоріжжя. Акцент, 2009.

3. Закон України «Про загальну середню освіту» (Електронний ресурс) – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
4. Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році (Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 25.07.14 №1/9-376).